

Dosarul nr. 2ra-492/17

Instanța de fond: Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău – V. Jomiru - Niculiță

Instanța de apel: CA Chișinău – A. Panov, Iu. Cimpoi, A. Minciuna

DECIZIE

24 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Iulia Sîrcu,
Sveatoslav Moldovan, Ion Druță,
Mariana Pitic, Maria Ghervas,

examinând recursul declarat de către Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 312 în proces de reorganizare,

în pricina civilă la acțiunea Ludmilei Zavadschi împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 312 în proces de reorganizare cu privire la restituirea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 23 noiembrie 2016,

C O N S T A T Ă :

Ludmila Zavadschi la data de 12 mai 2015 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 312 (*în continuare CCL nr. 312*), prin care a solicitat încasarea datoriei în mărime de 32 100 lei, dobânzii de întârziere în mărime de 11 494,02 lei și cheltuielilor de judecată (f.d. 2-6).

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că la data de 28 aprilie 2005 soțul acesteia Oleg Zavadschi a încheiat cu CCL nr. 312 contractul nr. 42 cu privire la investirea capitalului privat în construcția blocurilor locative cooperatiste cu menire social – culturale din str. Ceucari, mun. Chișinău. De asemenea, la contractul nr. 42 a fost încheiat un acord adițional. Potrivit pct. 1 al acordului beneficiarul Oleg Zavadschi s-a obligat să transmită CCL nr. 312 suma de 32 100 lei, iar executorul CCL nr. 312 potrivit pct. 5 s-a obligat să restituie suma transmisă de către beneficiar după vânzarea subsolurilor, însă nu mai târziu de 6 luni de la darea în exploatare a complexului locativ.

Suma de bani a fost transmisă de către beneficiar în termenii indicați, fapt confirmat prin ordinul de încasare a numerarului nr. 15 din 30 iunie 2008, însă CCL nr. 312 nu și-a executat obligația și nu a întors suma de bani primită așa cum este stipulat în acord.

Potrivit procesului – verbal de recepție finală, la data de 09 aprilie 2012 a fost dat în exploatare complexul locativ respectiv, iar obligația de restituire a sumei de 32 100 lei a devenit scadentă la data de 09 octombrie 2012.

La data de 16 februarie 2013 Oleg Zavadschi a decedat, fiind succedat în drepturi de Ludmila Zavadschi.

În opinia reclamantei ea este îndreptățită să solicite în calitate de moștenitor a lui Oleg Zavadschi încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, ori CCL nr. 312 nu și - a onorat obligațiunile prevăzute în acordul adițional, încheiat la contractul nr. 42 din 28 aprilie 2005 și după darea în exploatare a imobilului nu a achitat beneficiarului suma datorată.

Prin hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău din data de 12 aprilie 2016 s-a admis cererea de chemare în judecată, s-a încasat de la CCL nr. 312 în beneficiul Ludmillei Zavadschi suma de 32 100 lei cu titlul de datorie, suma de 11 494,02 lei cu titlul de dobândă de întârziere și taxa de stat în beneficiul statului în mărime de 1 307,82 lei (f.d 96, 99-100).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 05 mai 2016 CCL nr. 312 a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii cu emiterea unei hotărâri noi privind respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată și nefondată (f.d. 102, 116-118).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 23 noiembrie 2016 s-a respins apelul declarat de CCL nr. 312, s-a menținut hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău din data de 12 aprilie 2016 (f.d. 154, 155-159).

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la data de 03 februarie 2017 CCL nr. 312 a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie restituită ca fiind neîntemeiată (f.d. 162-165).

În motivarea recursului recurenta a indicat, că instanțele de judecată au apreciat incorect circumstanțele pricinii și au aplicat eronat normele de drept material, ori CCL nr. 312 potrivit acordului adițional nu a împrumutat de la Oleg Zavadschi careva bani, suma investită urmând să acopere creșterea prețurilor la materialele de construcție. Majorarea prețului contractului a fost generată de faptul efectuării unor lucrări suplimentare de către executor. Totodată executorul și-a asumat responsabilitatea de a întoarce banii după vânzarea subsolurilor, eveniment, care nu a ajuns la scadență.

În conformitate cu art. 434 alin. 1 al CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă, că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 23 noiembrie 2016, expediată părților prin intermediul oficiului poștal la data de 09 decembrie 2016, confirmarea despre recepționarea acesteia de către participanții la proces la materialele dosarului lipsește.

În aceste circumstanțe recursul depus de către CCL nr. 312 la data de 03 februarie 2017 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. 2 al CPC, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 15 martie 2017 a considerat recursul admisibil (f.d. 180).

În conformitate cu art. 441 CPC, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. 1 al CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 CPC recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând argumentele invocate în susținerea recursului în raport cu materialele pricinii civile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia, că recursul declarat de către CCL nr. 312 este întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 23 noiembrie 2016 și hotărârii Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din data de 12 aprilie 2016 din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. 1, lit. b) al CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Verificând motivele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către CCL nr. 312 întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță, Ludmila Zavadschi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat încasarea de la CCL nr. 312 a datoriei în mărime de 32 100 lei și dobânzii de întârziere în mărime de 11 494,02 lei.

Acțiunea a fost admisă de către instanțele ierarhic inferioare (f.d. 96, 154).

Totodată se reține, că potrivit extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice nr. 19150 din 03 octombrie 2016 Cooperativa de Construcție a Locunțelor „Nr. 312” este în proces de reorganizare (f.d. 132).

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat, că instanțele de judecată au apreciat arbitrar probele administrate și au aplicat eronat normele de drept material.

În drept, instanțele de judecată au reținut, că potrivit art. 572, alin 2 Cod Civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, invocând că potrivit procesului – verbal de recepție finală din 09 aprilie 2012, complexul locativ cu menire social- culturală din str. Ceucari, mun. Chișinău a fost dat în exploatare la data de 09 aprilie 2012, obligația de restituire a sumei de 32 100 lei devenind scadentă la data de 10 octombrie 2012. În aceste condiții, instanțele de judecată au constatat că recurentul nu și-a executat în modul corespunzător, cu bună- credință, la locul și în modul stabilit obligația confirmată prin acordul adițional la contractul de investiții nr. 42 din 28 aprilie 2005, pornind de la ideea că părțile au limitat restituirea sumei de 32 100 lei la maxim 6 luni de la darea în exploatare a imobilului, indiferent că au fost sau nu vândute subsolurile.

Cu referire la argumentele invocate de admitere a cererii de chemare în judecată Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Condițiile cărora trebuie să le corespundă executarea obligațiilor sunt determinate de lege sau contract.

Conform art. 9 alin. 1 Cod Civil persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară. Din norma de drept citată rezultă, că exercitarea drepturilor și obligațiilor se bazează pe o serie de principii, unul dintre care constă în exercitarea drepturilor și exercitarea obligațiilor

în corespundere cu prevederile contractului, acest principiu fiind aplicabil și termenul de executare a obligațiunilor.

La calcularea termenului executării obligației se aplică regulile generale despre termene, prevăzute la titlul IV din Codul Civil.

Conform art. 259 Cod Civil, termenul se instituie prin lege, hotărâre judecătorească sau *prin acordul părților*. Fiind o normă imperativă, art. 259 alin. 1 Cod Civil conține prescripția categorică: „indiferent de temeiul apariției, termenul se calculează după regulile stipulate în prezentul titlu”.

În conformitate cu prevederile art. 260 Cod Civil termenul se instituie prin indicare a unei date calendaristice, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și sigur că se va produce.

Respectarea și aplicarea termenelor juridico – civile este în mare parte determinată de corectitudinea calculării lor. Reguli de calculare a termenilor expuse în art. 260 Cod Civil se răsfrâng asupra termenelor stabilite de lege, de contracte sau de instanța de judecată. Termenul determinat prin referire la un eveniment viitor este un termen- eveniment, care survine inevitabil, dar nu se știe în care moment concret. În cazul că evenimentul în general se va întâmpla, suntem în prezența condiției, dar nu a termenului.

Principalele deosebiri între termen și condiție privesc următoarele aspecte:- spre deosebire de termen, în cazul condițiilor realizarea evenimentelor este nesigură; chiar dacă și în cazul termenului incert există o nesiguranță, aceasta privește numai momentul realizării termenului, realizarea fiind sigură, în vreme ce, în cazul condiției, nesiguranța privește însăși realizarea evenimentului;

- termenul afectează numai executarea actului juridic, pe când condiția afectează însăși existența drepturilor survenite civile și a obligațiilor corelative.

Conform art. 234 Cod Civil actul juridic se consideră încheiat sub condiție când apariția și încetarea drepturilor subiective civile și a obligațiilor corelative depind de un eveniment viitor și nesigur ca realizare. Condiția este un eveniment viitor de care depinde producerea sau stingerea efectelor unui act juridic. În cazul în care producerea efectelor unui act juridic este condiționată de un eveniment care urmează a fi săvârșit până la o anumită dată, această condiție va fi o condiție suspensivă, neputându-se ști cu siguranță dacă acest eveniment se va întâmpla sau nu până la această dată.

Conform art. 239 Cod Civil, condiția este suspensivă atunci când efectele actului juridic încheiat sunt subordonate unui eveniment viitor. În cazul condiției suspensive, actul juridic este valabil format, dar eficacitatea sa deplină depinde de provocarea unui fapt ulterior- împlinirea condiției. Atât timp cât condiția suspensivă nu s-a împlinit, drepturile și obligațiile părților se află suspendate în existența lor: creditorul nu poate cere executarea obligației, debitorul nu datorează nimic. Prin survenirea condiției suspensive, actul juridic își va produce efectele din momentul încheierii sale.

După cum s-a stabilit din prevederile pct. 5 al acordului adițional al contractului de investire a capitalului privat în construcția blocurilor locative cooperatiste cu menire social - culturale din str. Ceucari, mun. Chișinău nr. 42 din 28 aprilie 2005, încheiat între CCL nr. 312 în calitate de executor și Oleg Zavadschi în calitate de beneficiar reiese, că executorul s-a obligat să restituie beneficiarului suma prevăzută la pct. 1 al acordului *după vânzarea subsolurilor*, însă nu mai târziu de 6 luni de la darea în exploatare a complexului locativ (f.d. 15).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând actele dispoziției contractuale, apreciază că în speță se deduce judecății un acord de restituire a sumei de 32 100 lei, în care s-a prevăzut că obligația de plată să fie afectată de o condiție suspensivă, respectiv aceea de a asigura de către executor înstrăinarea subsolurilor blocului locativ.

Instanța de recurs apreciază că sunt incidente în speță următoarele dispoziții legale: art. 234 Cod Civil, care prevede că obligația este condiționată când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert; art. 239 Cod Civil, potrivit căreia este suspensivă acea condiție de a cărei îndeplinire depinde realizarea unui eveniment viitor și nesigur.

Potrivit acestor dispoziții legale, în acord cu prevederile contractuale menționate, rezultă că intimata în calitate de creditoare a obligației de plată a sumei de 32 100 lei nu poate cere executarea obligației de la recurent (debitor), deoarece nu s-a îndeplinit condiția suspensivă, ceea ce înseamnă că obligația de a achita suma de 32 100 lei nu s-a născut și nu este una perfectă în sensul art. 578 din Codul Civil, conform căruia dacă efectele unui act juridic depind de îndeplinirea unei condiții, obligația devine scadentă în ziua survenirii acesteia.

Condiția suspensivă produce următoarele consecințe: creditorul nu poate cere executarea obligației și debitorul nu datorează nimic până la împlinirea ei. Până la îndeplinirea condiției, creditorul nu poate face urmăriri, nici acte de executare. În speță, obligația de plată a sumei nu se consideră că s-a născut mai devreme de îndeplinirea condiției.

Interpretarea intimă potrivit cu care „obligația de restituire a sumei de 32 100 lei a devenit scadentă la data de 09 octombrie 2012, reieșind din faptul că complexul locativ a fost dat în exploatare la data de 09 aprilie 2012” este eronată din motivul că din prevederile acordului reiese că obligația de plată era afectată de o condiție suspensivă având următorul conținut: „Executorul se obligă să restituie Beneficiarului suma prevăzută în pct. 1 al prezentului acord *după vânzarea subsolurilor*, însă nu mai târziu de 6 luni de la darea în exploatare a complexului locativ”. Astfel, rezultă în mod cert, că executarea obligației nu poate avea loc numai în cazul devenirii scadente a sumei, obligația de plată fiind afectată de o condiție suspensivă și anume, vânzarea subsolurilor.

Conform art.726 din Cod Civil, la interpretarea contractului se va ține cont de natura lui, de circumstanțele în care a fost încheiat, de interpretarea de care este dată acestuia de către părți sau care poate fi dedusă din comportamentul lor de până la și după încheierea contractului, precum și de uzanțe.

Astfel, în cazul în care nu a putut determina intenția comună a părților în baza termenilor folosiți de către părți, instanțele de judecată urmau să țină cont de scopul contractului, de sensul acordat termenilor ș.a. Totodată, urma să se țină cont și de comportamentul părților contractului, regulile cu privire la buna-credință și echitate. Comportamentul părților de până la încheierea contractului poate fi folosit pentru determinarea intenției comune a părților chiar și în cazul în care părțile au semnat un înscris în care au inserat o clauză de integralitate.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține, că recurenta a invocat neexecutarea obligației prin faptul că până în prezent subsolul nu a fost vândut, deoarece prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din data de 24 octombrie 2013 s-a aplicat sechestru pe toate sumele de bani, pe bunurile mobile și imobile ce aparțin acestuia în

urma adresării cu cerere de chemare în judecată a antreprenorului SRL "S.B.FAINEX" privind încasarea de la recurent a sumei de 4 141 091,20 lei (f.d.83).

Sechestrul aplicat asupra bunurilor a făcut imposibilă executarea primei condiții „vânzarea bunului”, iar sechestrul aplicat pe conturile bancare, sumele de bani, bunurile mobile face imposibilă executarea și a doua condiție „achitarea nu mai târziu de 6 luni de la darea în exploatare a imobilului”. Astfel, termenul de plată nu a survenit, ca urmare a neîndeplinirii condițiilor negociate de ambele părți.

Respingând acest argument ca neîntemeiat, instanțele de judecată au reținut că sechestrul aplicat prin încheierea de judecată se referă la bunurile ce aparțin CCL nr.314 și nu CCL nr.312.

Este adevărat că din conținutul încheierii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 octombrie 2013 (f.d.83), în urma examinării cererii de chemare în judecată la acțiunea înaintată de SRL "S.B. FAINEX" către CCL nr.314 privind încasarea datoriei a fost aplicat sechestrul pe sumele de bani și pe bunurile imobile și mobile ce aparțin CCL nr.314. Totodată din conținutul încheierii reiese că nr. IDNO este 1003600070771, iar conform extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice nr.19435 din 04 august 2015 numărul de identificare de stat și codul fiscal (IDNO) al CCL nr.312 este 1003600070771 (f.d. 91), din care considerente Colegiul reține, că în încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 octombrie 2013 s-a strecurat o greșeală și în loc de CCL nr.312 a fost greșit indicat CCL nr.314.

În acest context, Colegiul lărgit constată, că recursul declarat de către CCL nr. 312 urmează a fi admis, iar cererea Ludmillei Zavadschi cu privire la restituirea sumei de 32 100 lei să fie respinsă pe motiv că condiția de plată nu a survenit.

În conformitate cu art. 445 alin. 1, lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursul declarat de către Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr. 312 în proces de reorganizare.

Se casează hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 12 aprilie 2016 și decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2016 și se emite o hotărâre nouă,, prin care se respinge cererea de chemare în judecată la acțiunea Ludmillei Zavadschi împotriva Cooperativei de Construcție a Locuințelor nr. 312 în proces de reorganizare cu privire la restituirea sumei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecători

Sveatoslav Moldovan

Ion Druță

Mariana Pitic

Maria Ghervas